

REGULATIONS IN THE CONCURENCY POLITICS IN THE US, EU AND ROMANIA

Cristian Moșnianu, Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Development, at the federal level, U.S. policy competition aimed initially preservation of free and unrestricted trade as a rule, and ensures a „level playing field”, a competitive environment with equal opportunities for all market participants. An important role in creating and strengthening the common market is the competition policy is one of the first common policy adopted by the European Economic Community. The need for prevention and correction of market failures generated a variety of interpretations and terror on the nature and assessment of the competitive process in the context of the EU internal market mechanisms.

Keywords: market, competition, policy, law, cartels.

Clasification J.E.L.: A10 – General.

Fundamente ale politicii de concurență

Inițial, unii economiști au considerat că acest comportament al agenților economici se poate cuantifica, astfel încât el ar putea fi prevenit, cât și sancționat la nevoie, metoda folosită fiind practicarea unor controale administrative, deci o corectare a imperfecțiunilor pieței prin reglementări legale. Alți economiști au preferat modalități alternative de control prin menținerea unui anumit nivel al proprietății publice, îndeosebi în sectoarele în care factorii tehnici păreau să necesite o structură apropiată de monopol, iar controlul autorităților publice era privit ca un rău necesar

Doriința câștigării sau menținerii unor profituri ridicate, o stabilitate productivă pe piață, independența coordonării unor anumite acțiuni sau luării unor decizii, beneficiile cauzate de o poziție singulară, iată câteva dintre motivațiile care pot conduce la stabilirea prețului, partajarea piețelor sau alte forme de comportament anticoncurențial.

Se conturează astfel necesitatea existenței și funcționării unei politici în domeniul concurenței, importanța sa ca mecanism de corectare a imperfecțiunilor pieței și totodată crearea unui nivel general rezonabil de eficiență economică. Rezultă, implicit, că lipsa unei politici articulate și coerente, sau mai rău - existența uneia nefuncționale, va crea premise pentru o concurență neloyală, generând astfel ineficiență în producție și alocarea factorilor de producție. Un alt motiv ar fi dat de faptul că legislațiile naționale devin neputincioase, incomplete, fără suficiente resurse și metode de contracarare, mai ales că nu surprind unele dintre fenomene sau efectele unor acțiuni care operează transfrontalier, cum ar fi, de exemplu, activitatea tot mai frecventă a cartelurilor internaționale. Cel mai important ecou al câștigurilor teoriei economice cu privire la concurență a fost cel al recunoașterii influenței pe care concurența reală o are asupra eficienței și echilibrului pieței. Astfel se detașează un alt motiv principal în sprijinul elaborării unei politici a concurenței, acela care privește promovarea și menținerea unui proces al concurenței efective, astfel încât să se obțină o mai mare eficiență a alocării resurselor.

Specialiștii sunt de părere că principala rațiune a existenței politicii de concurență este legată de maximizarea bunăstării sociale. Acesta este rezultatul sporirii eficienței economice, sub dubla sa ipostază:

- ✓ eficiența alocațională, care presupune ca resursele să fie distribuite acelor pentru care au cea mai mare valoare;

- ✓ eficiența X, care se referă la atingerea minimumului posibil al costurilor de producție la un nivel dat al prețului factorilor de producție. Acest tip de eficiență se obține în principal pe seama sporirii performanțelor manageriale, iar existența presiunilor competitive este o precondiție inevitabilă.

Obiectivele politicii de concurență

Politica de concurență urmărește să realizeze maximizarea bunăstării sociale prin asigurarea unei funcționări mai bune a mecanismelor pieței. În acest scop, ea urmează în principal, două căi:

- ✓ reglementarea comportamentului actorilor de pe piață: este vorba despre reglementarea intensității concurenței și a anvergurii cooperării dintre acești actori, statuând limitele în care se pot desfășura aceste relații. Astfel, concurența nu trebuie să ajungă la acea intensitate care să ducă la ruina și eliminarea de pe piață a unui participant ca urmare a abuzului de poziție dominantă deținute de un concurent, după cum nu sunt acceptate înțelegeri îndreptate către îndepărtarea unui competitor de pe piață sau către forțarea sa de a lua parte la înțelegere.
- ✓ intervenția autorității pe piață: este vorba despre controlul concentrărilor economice, care urmărește să evite ajungerea la poziții dominante pe piață, pe baza principiului superiorității prevenirii asupra reprimării. Este de neconceput protecția consumatorilor, într-o economie de piață, fără un mediu concurențial normal; impunerea respectării principiilor concurențiale reprezintă singura pârghie capabilă să protejeze consumatorul atunci când legea cererii și a ofertei funcționează.

Abordări privind politica în domeniul concurenței

Cu privire la aserțiunea „funcționare corespunzătoare a pieței” s-au pronunțat diferite școli de gândire cu perspective diferite asupra dezirabilității și abordărilor tehnice ale unei politici în domeniul concurenței. Cei mai mulți economiști sunt de acord că funcționarea corespunzătoare a pieței se referă la efectele sale asupra alocării resurselor, determinând cel mai înalt nivel de bunăstare economică. Piețele pot face acest lucru dacă sunt caracterizate de concurență. Astfel, *scopul fundamental al politicii în domeniul concurenței* este de a promova și menține un proces de concurență efectivă, pentru realizarea unei alocări mai eficiente a resurselor (Vickers and Hay, 1987). Dincolo de acest principiu acceptat pe larg, există aspecte controversate în ce privește politica concurenței, existând argumente pentru o politică relaxată, care se supune și lasă ultimul cuvânt legilor pieței, dar și pentru o politică concurențială riguroasă.

În SUA, până în 1980 a existat o tendință de a nu întări foarte mult politica antitrust, în general printr-o atitudine cât mai permisivă față de fuziuni și înțelegeri verticale, odată cu dereglementarea în unele domenii de activitate precum telecomunicații sau aviație. Această abordare, care a avut la bază motivații politice a fost însoțită de ideile unor economiști, care sprijineau ideea de a lăsa totul la latitudinea forțelor pieței. Acești apărători ai teoriei economice de tip *laisser-faire* sugerau că imperfecțiunile pieței au fost exagerate în analiza structurilor de piață plecând de la conceptul nerealist al concurenței perfecte. Ei susțineau că, doar cu câteva excepții, evoluția unei concentrări de afaceri trebuie lăsată la latitudinea forțelor pieței. Punctul de plecare al acestei abordări are în vedere existența concurenței potențiale. Astfel, adepții acestui curent argumentau faptul că o cotă de piață trebuie stabilită nu pe baza vânzărilor actuale pe o piață definită, ci pe capacitatea totală disponibilă a tuturor firmelor care vând pe piață.

Acest principiu a fost introdus în ghidul Departamentului de Justiție pentru evaluarea concentrărilor. Astfel, dacă concentrarea rămâne semnificativă pe această piață largă, trebuie acordată atenție gradului de contestabilitate - adică ușurința cu care firmele care nu sunt

prezente ar putea intra pe piață. Existența concurenței potențiale din partea unor firme care nu sunt pe piață a fost decisivă în multe cazuri atât în Marea Britanie, cât și U.E. în anii 1970. Un alt argument susținut de adeptii acestui curent de opinie a fost acela că pozițiile dominate tind să decadă în timp dacă nu sunt sprijinite să-și sporească eficiența. Schimbările rapide din mediul extern influențează atât costurile, cât și cererea și presupun schimbări constante ale strategiei și metodelor de operare. O firmă lentă (sleeping giant) care nu reacționează la aceste schimbări va pierde în timp poziția sa dominantă pe piață. Istoria demonstrează ca au existat astfel de cazuri, dar că există și contraexemple.

Firmele gigant nu trebuie întotdeauna să fie mai eficiente decât potențialii competitori, ele își pot menține poziția dominantă prin exploatarea avantajelor conferite de faptul de a fi câștigat primele această poziție („first user advantages”), de a aborda o poziție defensivă în jurul lor prin tactici prădalnice, atacuri selective asupra noilor veniți etc. Cu alte cuvinte, în perspectiva „laisser-faire” ar trebui să ne așteptăm ca unele stimulente ale pieței pentru eliminarea puterii pe piață să genereze rezultate superioare reglementărilor excesive, bazate pe legi formulate de politicieni. Concluzia ar putea fi că politica împotriva puterii de piață (denumită în SUA „antitrust”) este indezirabilă, cu excepția unor cazuri extreme.

Unul din motivele pentru care Tratatul de la Roma nu a prevăzut controlul fuziunilor a fost acela că fondatorii Comunității au prevăzut apariția unor giganți industriali campioni, capabili să concureze cu firme similare din Statele Unite sau Japonia. Până în 1965 nu a existat un control al fuziunilor în Marea Britanie, iar după ce a fost introdus, Corporația Industrială de Reconstrucție (un organism guvernamental) a început reorganizarea industriilor britanice, în special cele afectate de noile tehnologii. Concentrările de afaceri au facilitat politica industrială și tipul de planificare indicativă introdus în Marea Britanie și Franța în anii 1960 și 1970.

Dintr-o perspectivă interventionistă, costurile unei alocări inadecvate sunt în general comparate cu beneficiile politice sau sociale ale intervenționismului. Un prim exemplu îl constituie exceptările deliberate de la politica concurenței pentru promovarea campionilor europeni suficient de puternici pentru a concura la nivel mondial. Un al doilea exemplu îl constituie cartelurile de criză, facilitarea ajustării și restructurării pentru scăderea capacității sectoriale, prin acceptarea reducerii coordonate a capacității între concurenți. Astfel, politica în domeniul concurenței risca să devină o politică industrială interventionistă.

În contradicție cu filozofia *laisser-faire* de dreapta și cea intervenționistă de stânga, care considera politica concurențială irelevantă, dacă nu chiar un obstacol, există o a treia abordare care sprijină concurența în sine pentru că împiedică concentrarea puterii economice. Din perspectiva liberal-democratică, argumentele cu privire la virtuțile unei economii de piață sunt îmbinate cu valori politice, cum ar fi libertatea în societate și democrația.

Concentrările economice sunt considerate antidemocratice atunci când influența lor este utilizată, prin modalități politice subtile pentru a obține privilegii speciale sau protecționism. Legea concurenței din Germania, în special, reflectă acest tip de filozofie. La fel ca și un control riguros asupra cartelurilor, fuziunilor cu efecte anticompetitive sau abuzul de putere dominantă, legea germană interzice abuzul de dependență al unei firme față de alta. Exploatarea unui poziții bune deținută de o marcă, a dificultăților financiare a unui furnizor sau distribuitor, ori a angajamentului pe termen lung sau a puterii de cumpărare este în mod explicit interzisă. Legea concurenței din Franța a fost modificată în 1986 pentru a permite acțiunea legală împotriva abuzului de dependență.

Politica în domeniul concurenței în S.U.A.

Esența legislației antitrust derivă din existența a patru legi: Legea Sherman, Legea Clayton, Legea Robinson-Patman și Legea privind fuziunile Celler-Kefover.

Politica în domeniul concurenței are o lungă istorie pe teritoriul SUA care datează înainte de 1890 (Actul Sherman) când existau 21 de state care aveau propria legislație în domeniu. Această lege este cea mai veche în domeniu și rezează rezultatul revoluției industriale. Marile trusturi industriale din acele timpuri s-au angajat într-o serie de acțiuni pentru eliminarea concurenței și maximizarea profiturilor prin exploatarea furnizorilor și clienților. Acest act a reușit să reglementeze aceste trusturi (al petrolului, siderurgic sau industriei electrice, procesare carne, zahăr, plumb, tutun și praf de pușcă)

Prima secțiune a acestei legi făcea referire la contracte, asociații și „conspirații care restrâng comerțul” declarate ilegale. Expresia de *restrângere a comerțului* a fost interpretată ca semnificând încălcări precum fixarea prețului sau împărțirea pieței, ori practici mai puțin dăunătoare din punct de vedere competitiv, cum ar fi asocierile și contractele de exclusivitate atunci când sunt anticoncurențiale. Secțiunea acoperă aranjamente verticale, cât și orizontale.

A doua secțiune a legii Sherman definește că, fiind abateri, orice comportament monopolist, combinație sau practică concertată cu alți actori economici în încercarea de monopolizare a comerțului. Tentativele de monopolizare sunt incluse și ele la capitoul abateri. Trebuie precizat că secțiunea nu interzice poziția de monopol în sine, ci abuzul datorat poziției de monopol.

SUA consideră că politica de concurență reprezintă elementul principal al cadrului său reglementator de bază pe problematica economică iar reglementarea mediului economic se focalizează în jurul obiectivelor concurențiale. Legislația concurențială urmărește eliminarea constrângerilor pe care subiecții privați le pot exercita unii asupra altora pentru atingerea dezideratelor economice. Deși ideea de concurență are o mare susținere în SUA, nu există încă o formulare unanim acceptată a obiectivelor naționale ale politicii concurențiale. Legislația politicii de concurență în SUA se orientează mai degrabă spre rezultatele concurenței decât spre procese singulare și până la un anumit moment problemele legate de proces sunt subordonate analizei comportamentelor strategice. Implementarea politicilor de concurență nu ține cont de nici un alt obiectiv politic, decât acela de a proteja competiția. Prevederile politicii americane de concurență se referă la problemele care apar atunci când reglementările se schimbă și au ca scop final intensificarea competiției.

Congresul american a promulgat legea Clayton în 1914, în timpul mandatului președintelui Woodrow Wilson. Această lege a introdus reglementări privind fuziunile în secțiunea 7, dar și amendamente împotriva vânzărilor „legate” (folosirea unui produs pentru a forța vânzarea altuia). Scopul legii era de liberalizare a concurenței astfel încât micii întreprinzători să nu fie privați de oportunitățile de afaceri de către concurenții mai puternici și mai mari. În preajma Marii Depresiuni (1936), Congresul a promulgat actul Robinson-Patman, care făcea referire nu doar la prețurile discriminatorii dar și la acceptarea în cauză a unei reduceri discriminatorii. Ca un răspuns al americanilor la concentrarea industriilor în Germania, în 1940, aceștia au înființat, prin decizia Congresului, Comitetul Economic Național Temporar ce avea ca scop studiul cauză-efect al concentrărilor economice și oferirea de soluții viabile.

Concluziile finale au condus la adoptarea unui alt amendament al secțiunii 7 a Actului Clayton, în 1950, care reglementa fuziunile și anume Actul de Fuziune Celler-Kefauver. Acest act amenda fuziunile sau asocierile (orizontale, verticale, conglomerate) care conduceau, în opinia lor, la crearea unui monopol și la diluarea concurenței.

La nivel național SUA dispune de două agenții care oferă două modele diferite de structură instituțională. Prima dintre agenții, Divizia Antitrust a Departamentului de Justiție se subordonează direct Guvernului. Apartenența sa decurge din statutul juridic al Legii Sherman în cadrul Departamentului de Justiție și nu depinde de un alt departament care să aibă în mod explicit responsabilități economice.

A doua agenție, care se poziționează atât politic, cât și geografic între legislativ și executiv, având un statut independent este Comisia Federală de Comerț (CFC). Legea de constituire a CFC derivă din dreptul comun privind politica de concurență, iar atribuțiile acestei agenții implică implementarea și aplicarea legilor.

Astăzi SUA are două agenții de implementare a legii în domeniul concurenței, fiecare dintre ele operând cu un aparat de juriști și economiști, cu atribuții de responsabilitate politică și expertiză juridică. Fiecare dintre cele două entități are rolul de a implementa politicile concurențiale prin adaptarea principiilor generale fiecărei spețe în parte. Pentru a împiedica confuzia și conflictele în activitatea acestor două instituții, responsabilitățile au fost foarte clar definite. Adoptarea unor metodologii comparabile au asigurat independența și transparența acestor agenții.

Divizia Antitrust adoptă deciziile absolut independent, fără nicio consultare de ordin politic, având totuși obligația publicării rapoartelor de activitate și solicitării comentariilor publice. Pentru a emite ordine în baza propriei autorități are nevoie de o autorizație din partea unui judecător federal.

Politica în domeniul concurenței în Uniunea Europeană și România

Politica de concurență reprezintă un capitol fundamental al integrării economice europene care s-a manifestat încă din primele stadii ale acestui proces. Procesul de creare a Comunității Economice Europene (1957) a avut la bază Tratatul de la Roma în care erau menționate cele unsprezece direcții de acțiune pentru atingerea obiectivelor sale: “instituirea unui sistem care să asigure nedistorsionarea concurenței în cadrul pieței comune” (art.3 pct.f).

Întreaga construcție europeană s-a bazat pe încrederea în forțele regulatorii ale pieței, postulat pus parțial în aplicare în majoritatea segmentelor integrării, ceea ce a condus la orientarea spre piață a tuturor actorilor comunitari. Promovarea timpurie a componentelor politicii concurențiale a avut un rol esențial în sprijinirea demersurilor de liberalizare a tranzacțiilor comerciale dintre țările membre ale Uniunii Europene. Trecerea de la uniunea vamală la piața unică internă a avut ca efect rafinarea arsenalului instrumentelor politicii de concurență. Cooperarea între firme, achizițiile de companii sau fuziunile au sporit sau au regresat în importanță în raport cu evoluția ciclului economic tendința pe termen lung, fiind concentrarea resurselor la un nivel care să maximizeze avantajele derivate din piața unică. Fuziunile între companii prezentau tot mai evident avantajele economiei de scară paralel cu câștigurile derivate din utilizarea în comun a rețelelor de distribuție și a canalelor de comercializare a produselor. Dacă pentru cei implicați acțiunile acestea sunt benefice, în anumite circumstanțe, ele pot deveni nefavorabile Comunității în ansamblul său.

Odată cu adâncirea procesului de integrare au apărut premisele pentru un tot mai pronunțat mediu concurențial în spațiul european. Concomitent cu lansarea Pieței Unice Interne multe avantaje dispar prin menținerea artificială a unor bariere legislative și instituționale în cadrul activității firmelor, sau în cazul în care este permisă abuzarea de poziții dominante pe un segment de piață care afectează mecanismul liber al pieței.

Dispariția restricțiilor explicite în calea circulației mărfurilor și factorilor de producție în interiorul UE a condus către o abordare mai fermă a practicilor guvernamentale de susținere a agenților economici naționali prin ajutoare de stat susceptibile în a le crea acestora un avantaj nejustificat în raport cu alți competitori. Plecând de la această idee, s-a dezvoltat începând cu anii 1980 o serie de norme secundare în domeniul ajutoarelor de stat. Acestea au fost tributare conceptelor de “companii de interes strategic” și de “sectoare strategice”, instrumentele aplicate fiind asistența guvernamentală și proprietatea publică. Eșecul politicilor intervenționiste a devenit evident o dată cu accelerarea procesului de globalizare, dar și a schimbărilor tehnologice. Efectul a constat în impunerea de instrumente de politică industrială de natură orizontală subsumate obiectivului creării unui mediu favorizant mai degrabă decât

favorizarea anumitor competitori în detrimentul celorlalți. Această schimbare este reflectată și prin abordarea ajutoarelor de stat în contextul politicii de concurență comunitare.

Motivații generale ale politicii de concurență

Politica de concurență are un rol fundamental în construcția europeană, postulatul de bază fiind reprezentat de faptul că economia de piață efectivă este mijlocul cel mai bun pentru realizarea obiectivelor economice ale Uniunii Europene. Reglementările concurențiale în UE vizează trei aspecte:

- Legitimitatea politicii de concurență, respectiv justificarea unei astfel de politici din punct de vedere al eficienței. Potrivit teoriei economice de bază, economia liberalizată generează efecte benefice numai în cadrul unei piețe concurențiale. Politica de concurență este elementul în jurul căreia se trasează o contradicție: pe de o parte, concentrarea permite raționalizarea producției și achiziții la niveluri optimale; pe de altă parte, concentrarea ștrangulează concurența, menține prețurile la un nivel ridicat și inhibă inovația. Pe o piață marcată de imperfecțiuni (economii de scară, costuri irecuperabile, inovație, informație asimetrică) există argumente pentru concentrarea și protejarea drepturilor de proprietate.
- Orientarea politicii de concurență, respectiv conținutul diverselor concepții în acest domeniu. Se disting două categorii de politici de concurență: prima, promovează concurența în sine; a doua categorie folosește concurența ca instrument. Adepții concurenței susțin și ei două concepții: în prima, concurența urmărește un obiectiv politic în scopul libertății alegerii și a inițiativei individuale (se preconizează supravegherea pozițiilor dominante, sprijinirea creării și protecția întreprinderilor mici și mijlocii); a doua concepție este ultraliberală în contextul în care duce pasivitatea până la eliminarea oricărei politici a concurenței: este considerată mai puțin eficientă decât jocul natural al pieței. Această poziție, susținută de Școala din Chicago, se referă adesea la analizele inovației lui Schumpeter, după care concurența obligă întreprinderile să obțină, prin inovație, poziții dominante, dar tranzitorii, pe piață. Există două concepții după care concurența este un instrument: prima, promovează eficacitatea (concurența este privită ca un mijloc de creștere a bunăstării); a doua concepție arată faptul că, prin politica concurențială se satisface interesul public și se realizează obiectivele economice și sociale (concurența trebuie combinată cu alte politici).
- Justificarea unei concurențe la nivel european. Alături de legitimitatea unei politici de concurență, se pune problema nivelului de definire a acestei politici și a pertinentei unei politici comune europene. Politicile comune presupun transferuri de competențe de la statele naționale către autoritățile europene.

Obiectivele și instrumentele de aplicare ale politicii de concurență în U.E. și România

Din prevederile Tratatului CE rezultă următoarele direcții de acțiune a politicii de concurență:

- ✓ Interzicerea acordurilor și a practicilor concertate ce au ca efect distorsionarea concurenței;
- ✓ Prevenirea și interzicerea abuzului de poziție dominantă pe piață;
- ✓ Controlul concentrărilor economice;
- ✓ Menținerea competitivității firmelor din UE, pe piața internă, dar și internațională;
- ✓ Eliminarea distorsiunilor provocate de piața comună de unele ajutoare de stat.

Instrumentele utilizate în politica de concurență comunitară sunt legislative, administrative, juridice și instituționale. Instrumente legislative sunt reprezentate de :

- ✓ Legislația primară, cu caracter obligatoriu;
- ✓ Legislația secundară – regulamente, directive – care este inițiată de Comisia Europeană și adoptată de Consiliul de Miniștri și Parlamentul European;
- ✓ Legislația adoptată de Comisie – comunicări, notificări, opinii, decizii, Cărți Verzi, Cărți Albe.

Instrumentele juridice sunt utilizate, de obicei, de CEJ care ia decizii în privința cazurilor investigate, stabilește principii călăuzitoare și creează jurisprudența.

Instrumentele administrative sunt constituite din proceduri și investigații realizate de Comisie, declanșate în urma unor notificări, reclamații sau sesizări ale unor persoane fizice sau juridice.

Instrumentele instituționale sunt reprezentate de Directoratul General de Concurență (DG Competition) care face parte din Comisie și care colaborează cu alte directorate generale responsabile cu politicile sectoriale. Autoritățile Uniunii Europene responsabile cu elaborarea și aplicarea politicii de concurență sunt:

- ✓ Comisia Europeană (cu rol executiv) – inițiativă legislativă, implementare / monitorizare a aplicării legislației și a politicii de concurență;
- ✓ Consiliul de Miniștri și Parlamentul European (rol legislativ);
- ✓ Curtea Europeană de Justiție (rol de soluționare a litigiilor și creare a jurisprudenței în domeniu);
- ✓ Tribunalul Primei Instanțe (rol de soluționare a acțiunilor intentate de persoane juridice împotriva instituțiilor europene).

Tipuri de înțelegeri în U.E. și România

Articolul 81 identifică patru tipuri principale de înțelegeri între firme care ar conduce la o încălcare a Tratatului.

1. Prima categorie cuprinde acele înțelegeri sau practici concertate între agenții economici care conduc fie direct sau indirect la fixarea prețului de cumpărare / vânzare-cumpărare a rabaturilor, adaosurilor, tarifelor, precum și a altor condiții de comercializare inechitabile. Chiar dacă înțelegerea nu a avut ca scop final fixarea prețului, ea poate intra sub incidență acestui articol dacă se constată că indirect a acționat asupra modului de formare a prețurilor afectând concurența.
2. A doua categorie de practici anticoncurențiale o reprezintă orice înțelegere sau aranjament care poate avea ca scop limitarea sau controlul producției, al pieței dezvoltării tehnologice sau investițiilor. Cel mai des caz întâlnit este cel al cartelurilor, deoarece în mod frecvent, producătorii consacrați au încercat să împiedice potențialii concurenți să intervină pe o piață deja cucerită.
3. A treia categorie cuprinde aranjamentele care duc la împărțirea piețelor de desfacere sau a surselor de aprovizionare pe criteriul teritorial al volului de vânzări și achiziții sau pe alte criterii.
4. Realitatea a confirmat că există și o a patra teorie de practici anticoncurențiale, întâlnite în mod frecvent: condiționarea unor clauze contractuale de acceptare de către parteneri a unor obligații complementare, care prin natura lor, nici conform uzanțelor comerciale nu au legătură cu obiectul acelor contracte; aplicarea unor termeni și condiții ilegale partenerilor comerciali.

Un acord restrictiv reprezintă un acord între două sau mai multe firme, prin care părțile se obligă să adopte un anumit tip de comportament, prin care sunt ocolite regulile și efectele concurenței libere pe piață. Interdicțiile la care face trimitere Art. 81 se aplică atât acordurilor orizontale (prin care sunt vizate acțiuni ale unor firme aflate în același stradiu al producției, transformării și comercializării), cât și celor verticale (sunt vizate acțiuni ale unor

firme aflate în stadii diferite ale procesului de producere și comercializare, nefiind concurențe între ele). Înțelegerea reprezintă un acord între două sau mai multe firme, prin care, unul sau mai mulți parteneri, sunt obligați să acționeze într-un mod bine definit. Practica concertată se situează la un nivel inferior înțelegerilor și reprezintă un proces de coordonare realizat între diferite firme, dar care nu se concretizează în încheierea unui acord propriu zis (nu presupune existența unei manifestări de voință clar exprimată, ci doar a unei coordonări la nivelul strategiilor comerciale).

Comisia Europeană este responsabilă cu aplicarea normelor de concurență în acest domeniu la nivelul întregii Uniuni și poate investiga diferitele cazuri la cererea statelor membre, sau din proprie inițiativă. Dacă descoperă încălcări ale regulilor, Comisia propune măsuri care să ducă la încetarea lor. În momentul în care Comisia Europeană hotărăște să facă excepție pentru un anumit acord, ea publică în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene un rezumat al respectivului acord și intenția sa de a excepta. Întreprinderile au și ele posibilitatea de a contesta un anumit acord. *Articolul 82* din Tratatul Comisiei Europene reglementează *abuzul de poziție dominantă*.

Poziția dominantă este, în general, constantă, atunci când un agent economic ocupă partea cea mai largă din piața respectivă.

Legislația Uniunii Europene privind concurența include patru domenii, care consituie și cele patru direcții de acțiune ale politicii concurenței la nivel comunitar:

- ✓ reglementările antitrust (Art. 81 și 82 ale Tratatului CE) care interzic acordurile anticoncurențiale, practicile concertate și abuzul de poziție dominantă;
- ✓ regulamentul fuziunilor, care se referă la controlul operațiunilor de concentrare economică în scopul de a preveni crearea sau întărirea pozițiilor dominante;
- ✓ reglementările privind liberalizarea unor sectoare economice, în care unele întreprinderi beneficiază de drepturi exclusive și speciale acordate de stat, prin care este exclusă sau limitată concurența (Art. 86 al Tratatului CE și legislația secundară);
- ✓ reglementările referitoare la controlul ajutoarelor de stat (Art 87-89 ale Tratatului CE).

Bibliografie:

1. Dacian, C.D., *Uniunea Europeană. Instituții. Mecanisme*, ediția a doua, Edit. All Beck, București, 2005;
2. Kroes Neelie, *European Competition, Policy in the age of globalisation – towards a global competition order*;
3. Mosk, S. (1962), “*State Antitrust Enforcement and Coordination with Federal Enforcement*”, 21 *A.B.A. Antitrust Section* 258, p. 263;
4. Tatiana Moșteanu, *Concurența – Abordări teoretice și practice* – Edit. Economică, București, 2000.